

בפגישה עם דיין ודדו חשתי לחץ בחזה ומילא אותי חשש כבד: האם המדינה בסכנת כיליון?

תשע פעמים במהלך
המלחמה נקראו חברי
ועדת העורכים להיפגש
עם שר הביטחון, הרמטכ"ל
וצמרת הצבא • בתדרוכים
שנאסרו לפרסום חזו בכירי
התקשורת ברגעי הייאוש,
שמעו לראשונה את
הנתונים הקשים על אבדות
צה"ל, ועודכנו במהלכי
הקרבות - מהמתקפה
המצרית והסורית עד
צליחת התעלה והמצור
על הארמייה השלישית •
מרדכי נאור, שהיה אז
סגן מפקד גלצ ובהמשך
פיקד על התחנה, תיעד
הכל במחברת ובפתקים,
וחושף כאן את מה
שנאמר בשיחות הסגורות

ד"ר מרדכי נאור

העורכים - הפעם עם שר הביטחון דיין והרמטכ"ל דוד אלעזר (דרו).

בפעם הראשונה דווח לנו על כל המסכת של תחילת המלחמה, לרבות תביעת הרמטכ"ל למכה מקדימה, שלא אושרה על ידי הממשלה. דוד הסביר לנו שהמלחמה נפ" תחה בתנאים גרועים במיוחד, כיוון שצה"ל, שרובו צבא מילואים, יכול לגייס את כוחותיו הגדולים רק לאחר זמן מה, ואת המהלומות הראשונות חטפו הכוחות הסדירים, הקטנים יחסית. הוא הודה שלמצרים ולסורים יש היש גים בשדות הקרב. ניתן היה להבין מדבריו שהמצב עתה, לאחר 48 שעות, טוב משהיה אתמול, אך ככל שנמשכה הפגישה התברר לנו שמאחורי מידע מעין אופטימי זה מסתתרות חרשות רעות דווקא. בחזית הצפון הסורים חדרו לעומק שטחנו, הגיעו עד מחנה נפת, והתקרבו לבית המכס העליון הצופה אל הירדן ואל אצבע הגליל. מוצב החרמון נפל בידיהם. יש גם חדרה סורית עמו קה בדרום הרמה. בחזית הדרום תוקפים המצרים לכל אורך התעלה ויצרו שורה של ראשי גשר. מצב המוצ' בים שלנו, המעוזים, קשה מאוד. הרמטכ"ל הוסיף שמאז אתמול (יום ראשון) מצטרפים כל הזמן כוחות מילואים לכוחות הסדירים ומסייעים להם. ניסיון לכבוש מחדש את מוצב החרמון על ידי חטיבת גולני לא צלח.

דיין הודה שעד לפני ארבעה ימים לא חשב כמעט אף איש בישראל שהמלחמה כה קרובה. הוא הרחיב את הדיבור על המגעים עם האמריקאים מאז השעות שלפ' נות בוקר של יום הכיפורים, כדי ליידע אותם על המ' לחמה שעומדת לפרוץ. זאת כדי להעביר באמצעותם מסר למצרים ולסוריה, שאנו יודעים על תוכניותיהן, בתקווה שמידע זה יביאן שלא לפתוח באש. זה לא עזר. דיין המשיך להחזיק באופטימיות שלו משלשום, למרות כל מה שאירע מאז. על שאלת אחד העורכים על הצפוי בזמן הקרוב השיב: "ההערכה אצלנו ובעולם היא שבסופו של דבר הצבאות הערביים הפולשים יוכו. גם אני חושב כך ואני משוכנע שהמלחמה הזו תיגמר בכישלון גמור שלהם".

למרות דברים אופטימיים אלה שררה בחדר הישי'

תא"ל פנחס (פינייה) להב. הוא עיין בו, פניו הרצינו והוא אמר: "חברים, אנחנו במלחמה".

בשעה הבאה עסקנו בהתארגנות חירום של מערך הת' קשורת הצבאי, לרבות איחוד רשתות השידור של קול ישראל וגלצ. בשעה שלוש טילפנתי לתחנה לשאול מה קורה ונמסר לי כי מזכיר ועדת העורכים, משה רון, הודיע ללבני ולי שעלינו להתייצב בשעה ארבע בחדר הישיבות שבלשכת שר הביטחון, לפגישה דחופה של הוועדה.

צעדנו ברגל ממשדרי דובר צה"ל ללשכת שר הביטחון. נוכחות חברי ועדת העורכים הייתה חלקית. רון התנצל שכמה מהחברים לא אותרו בגלל החג, לחברים הדתיים הוא לא התקשר כלל וחברי הוועדה מירושלים (ראשי רשות השידור ועורכי "הג'רוזלם פוסט") לא יגיעו.

בשעה ארבע בדיוק נכנסו לחדר שר הביטחון משה דיין וראש אמ"ן אלוף אלי זעירא. האווירה הייתה מתור' חה, אך בשלב זה לא נתגלעו סימני דאגה מיוחדים. דיין וזעירא מסרו כי החלה פלישה לתחומנו בצפון ובדרום, ולפי שעה אין נתונים מדויקים על היקפה. ראש אמ"ן מסר פרטים על יירוט טיל ה"קלט" המצרי. דיין הפגין אופטימיות. הוא הניח שכוחות האויב שחדרו לתחומנו ייבלמו תוך זמן קצר על ידי הכוחות הסדירים, ותוך יומיים יצטרפו אליהם כוחות המילואים וישלימו את המלאכה. דיין השתמש בדימוי הנודע של אלוף חיים הרצוג, שאמר ברדיו ערב מלחמת ששת הימים כי לא היה רוצה להיות טייס מצרי שיתקוף את תל-אביב. על משקל זה אמר דיין: "ביום שני הקרוב לא הייתי רוצה להיות חייל מצרי או סורי". כשנשאל לקראת סוף המ' פגש אם הוא אופטימי, השיב: "מאוד!"

יום שני,

8 באוקטובר 1973

בשעות אחר הצהריים הגיעו ידיעות קטועות מחזית הדרום שמתחיל שינוי וכוחות המילואים שלנו מכים את המצרים. אחרי זמן קצר התברר שהתקווה, אבוי, נגוזה. עם הידיעה הקשה הזו הגענו למפגש נוסף של ועדת

בשנים 1971-1978 זכיתי להימנות עם שורותיה של "ועדת העורכים" - מוסד העל של התקשורת הישראלית הכתובה והמשודרת - גוף שנוסד עוד בימי המנדט ופעל עד לראשיתה של המאה ה'21. לפי ההסכם שהיה לוועדה עם ראשי המדינה, חב' ריה נפגשו כמה פעמים בשנה עם ה"קורדורים" בתחומי הביטחון, החוץ והכלכלה ועם ראש הממשלה, ושמעו מידע חסוי שהתחייבו לא לפרסמו, אלא לשמרו לעצמם בלבד. במלחמת יום הכיפורים ולאחריה נפג' שה הוועדה לעיתים קרובות עם ראשי מערכת הביטחון (בעיקר שר הביטחון משה דיין והרמטכ"ל דוד אלעזר) וקיבלה מהם עדכונים על התנהלות המלחמה ולאחר סיומה על אודות הפקת הלקחים.

הייתה בכך, ללא ספק, ראיית-על של המלחמה, כפי שראוה ראשי מערכת הביטחון ו/או כפי שרצו להעבי' רה לידיעת העורכים הבכירים של אמצעי התקשורת. החומר מהימים ההם נשמר אצלי במחברת ובשורה של פתקים.

בתקופת מלחמת יום הכיפורים שימשתי בתפקיד סגן מפקד גלי צה"ל. ב'1974-1978 הייתי מפקד התחנה.

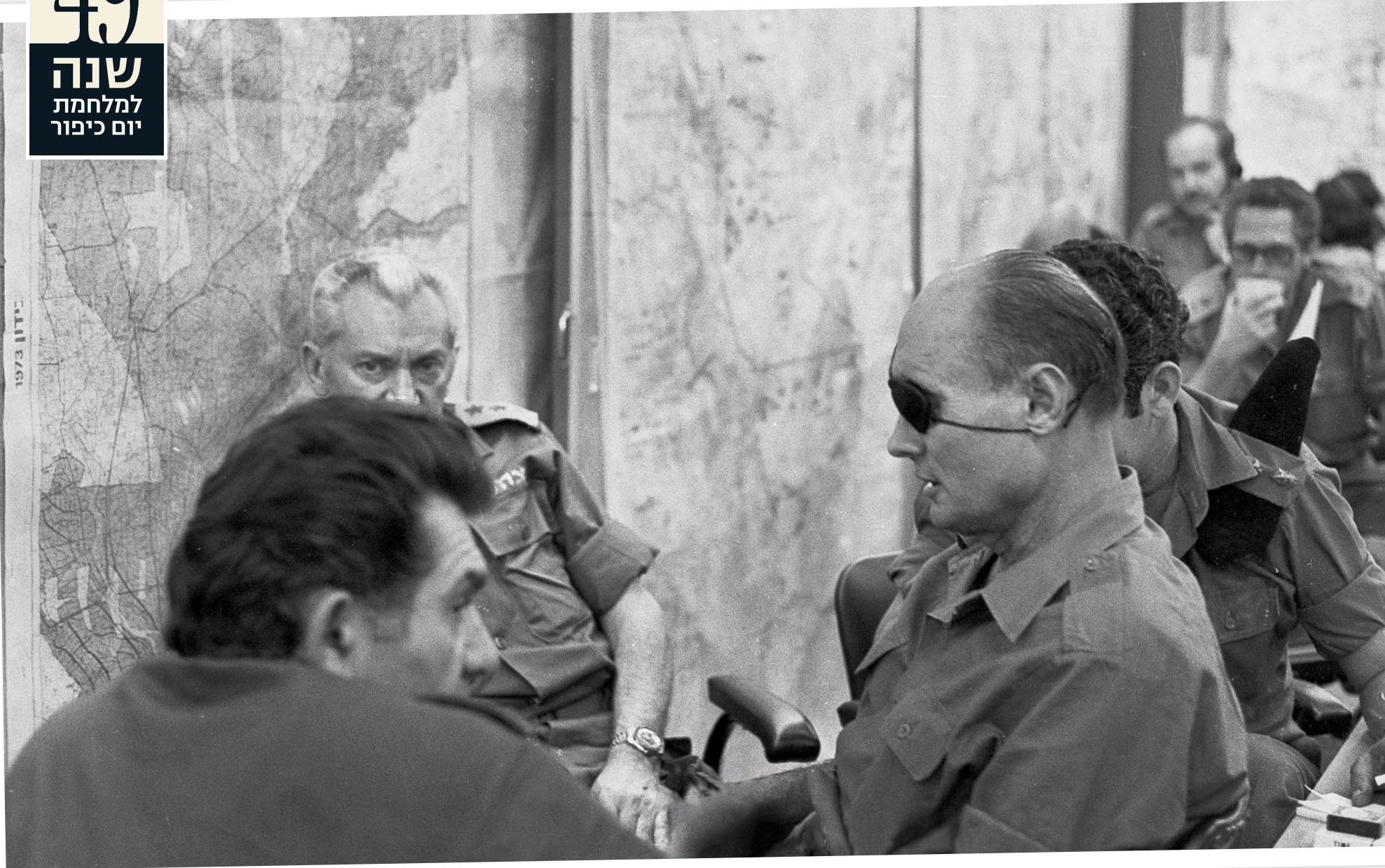
שבת, יום הכיפורים,
6 באוקטובר 1973

על המלחמה נודע לנו בתשע וחצי בבוקר. יצחק לבני, מפקד גלי צה"ל, הזעיק אותי לתחנה. נמסר לנו כי צבאות מצרים וסוריה יפתחו במלחמה בערב. השי' דורים שלנו נפתחו בשעה אחת בצהריים, וכ'20 דקות אחר כך הוזעקנו, לבני ואנוכי, לפגישה דחופה במשרד דובר צה"ל בקריה. במהלך נסיעתנו נשמעה אזעקה (אז עוד לא ידענו שהדבר היה בשל התקרבות טיל מצרי מדרגם "קלט" שעשה את דרכו לתל-אביב, אך יורט על ידי צה"ל). המשכנו לנסוע והגענו לקריה.

הפגישה אצל דובר צה"ל החלה בשתיים בדיוק. לאחר כעשר דקות הכניסה חיילת פתק לדובר צה"ל,

20

החוסף לשבת
30.09.2022

שר הביטחון דיין עם הרמטכ"ל אלעזר ורב־אלוף (מיל') בר־לב בחמ"ל, אוקטובר 1973. "התעלה אינה הר הבית ולא צריך לקדשה", אמר דיין

שאני נמצא ברגע היסטורי, במהופך. היסטוריה בנגיב, טיב, שבה הכל שחור. עד לאותו זמן לא נמסרו לנו פריטים על הרוגים ופצועים, ובציבור התרוצצו שמועות שמדובר באלפי הרוגים.

לקראת סוף הפגישה סיפר דיין למתכנסים כי ברעתו לגלות לציבור את המצב כהווייתו – בהופעה חיה בטל־וויזיה. העורכים היו מזועזעים. אחד אחרי השני הם ביקשו ממנו שלא יעשה זאת, שלא יגלה את האמת בבית, אחת, אלא יעשה זאת טיפין־טיפין. "העם לא יעמוד בכך", אמר שלום רוזנפלד, מבכירי "מעריב". דיין לא השתכנע.

מאוחר יותר נודע כי לאחר הישיבה מיהר עורך "ידיעות אחרונות", ד"ר הרצל רוזנבלום, לבית סמוך, שבו הייתה לשכתה של ראשת הממשלה גולדה מאיר, ותבע ממנה שלא לאפשר לדיין להופיע בטלוויזיה. היא קיבלה את דעתו וכפתה על דיין "אלם טלוויזיוני". דיין נאלץ לבטל את הופעתו ובמקומו הופיע אלוף (במיל') אהרון יריב, שמונה באותו יום לתפקיד "המסביר הלאומי". דיין סבר עד סוף חייו שגולדה טעתה. באוטוביוגרפיה שלו, "אבני דרך", כתב: "הם, העורכים, עמדו בתוקף על כך שלא לומר בפומבי את מה שאמרת להם, אף על פי שזו האמת. גולדה קיבלה את דעתם".

יום המישי, מוצאי סוכות, 11 באוקטובר 1973

אחרי הצהריים טילפן משה רון, מזכיר הוועדה, ואמר בהיגוי היידי שלו: "מרדכי, תהיה ב־6 אצל דיין". נכחו בפגישה שר הביטחון דיין, הרמטכ"ל אלעזר וועזר שר הביטחון צבי (צ'רה) צור, הרמטכ"ל לשעבר. רדו פתח ודיווח על המצב בחזיתות. בדרום ממשיך להיות קשה. מהצפון, לעומת זאת, זורמות ידיעות טובות. הסורים נהרפו משטחנו, למעט אזור מוצב החרמון, והכוחות שלנו נערכים לפעולה בהיקף גדול. בדיעבד אנו יודעים כי באותה עת צה"ל פתח במתקפה נגד הסורים וכוחותיו השתלטו על אזור גדול בשטח סורי ריה, מה שזכה לכינוי "המובלעת הסורית".

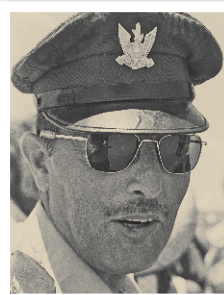

**לחדר נכנס קצין ומסר פתק אחד
למפקד חיל האוויר, בני פלד, ופתק
שני לרמטכ"ל. פלד יצא לכמה
דקות ואז גילה לנו דוד כי בנו
הטייס הופל בקרב אוויר, נחשב
זמן מה לנעדר ועכשיו נודע שחולץ**

לנו, יש ראשית של שינוי לטובתנו. כוחותינו הצליחו בבלימה ובקירוב ייצאו להתקפה. בדרום המצב חמור. הוא דיבר על אפשרות של נסיגה מהקו הקיים, "קו בר־לב", והקמת קו חדש בעומק שטח סיני. "התעלה אינה הר הבית ולא צריך לקדשה. לא ברור אם נוכל להכות את המצרים, אלא אם תהיה לנו הזדמנות".

עורך "הארץ", גרשום שוקן, אמר כשהוא רועד מהתרגשות: "אדוני שר הביטחון. מה שאמרת עכשיו, זו רעיון דת אדמה לאומית!". אחד העורכים שאל את דיין איזה כוח יש לצה"ל בין תעלת סואץ לתל־אביב. מתשובתו המתחמקת של דיין ניתן היה להבין שאין שום כוח שכזה. בעת הפגישה חשתי לחץ בחזה ומילא אותי חשש כבד. האם המדינה בסכנת כיליון? לפתע עלה ברעתי

**כששב פלד ביקשה ממנו עורכת
דבר" חנה זמר לשמוע על מה
שקרה. הוא הגיב בכעס ואמר
שאינו מוכן להתייחס לטייס זה או
אחר. זמר לא הרפתה. כשהמשיך
לסרב, פרצה בבכי מרוב התרגשות**

בות אווירה עגומה. הידיעות הקשות רדפו זו את זו. הסתכלתי על חבורת העורכים, רובם אנשים מבוגרים (לרבות שתי נשים). פניהם היו אפורים כשק, כאילו חרב עליהם עולמם. ואכן, העולם הקודם, שנבנה בששת ימי הניצחון של המלחמה הקודמת ובשש השנים שלאחר מכן – קרס לגמרי.

יום שלישי, 9 באוקטובר 1973

הישיבה השלישית שלנו מאז ראשית המלחמה, והדרמטית ביותר. הופיעו בפנינו שר הביטחון דיין, הרמטכ"ל רדו ומפקד חיל האוויר אלוף בני פלד. ראשון דיבר פלד. הוא נשמע אופטימי והבטיח לנו ש"חיל האוויר דופק את המצרים ומחסל את כל הגשרים שהקימו על התעלה". לאחר מכן אמר כמה מילים על לחימת טייסינו בחזית הצפונית.

בשלב זה נכנס קצין ומסר פתק אחד לבני פלד ופתק שני לרמטכ"ל. בני ביקש סליחה מהקוראים ויצא ל־קו אחדות מחדר הישיבות. בזמן שנעדר העירה חנה זמר, עורכת העיתון "דבר", כי פלד נראה מתוח מאוד. הרמטכ"ל גילה לנו שבנו של פלד, טייס בחיל האוויר, הופל בקרב אוויר ונחשב זמן מה לנעדר. עכשיו הגיעה ידיעה שהוא חולץ.

כששב פלד ביקשה ממנו חנה זמר לשמוע על מה שקרה. מפקד חיל האוויר הגיב בכעס, ואמר שהוא לא מוכן להתייחס לטייס זה או אחר. זמר לא הרפתה. כש־בני פלד המשיך לסרב לה, פרצה לפתע בבכי מרוב התרגשות (לבכי זה חשיבות רבה. לימים נטען שזמר בכתה בשל הידיעות הקשות שחשף דיין בהמשך הישיבה, בנוסח של "חורבן בית שלישי". הדבר אינו נכון). בזמן היעדרו של פלד ביקש הרמטכ"ל לצנן את רב־ריו הגלהבים קורם לכן. רדו אישר שטייסי חיל האוויר "דופקים את המצרים ללא הרף", אך הוסיף שכל גשר על התעלה שנפגע, אחר מוקם במקומו תוך זמן קצר. דבריו של דיין היו קצרים ונוקבים מאוד. בצפון, גילה

המשך יואב

(המשך מעמוד ??)

ולדיסלב שפילמן, מלחין ומבצע יהודי-פולני נודע, על הפסנתר. עורך דינו של הבמאי רומן פולנסקי ראה את הספר ברשימת **52** רבי המכר באנגליה, קרא אותו והתקשר בהתרגשות, "זה בדיוק מה שחיפשת כל השנים". פולנסקי נולד ב-3391 בפריס, אך כעבור זמן לא רב, מתוך חישוב מוטעה, **572** שבו הוריו אל מולדתם. כשאר יהודי קרקוב, נכלאה גם משפחת פולנסקי בגטו, וכשעמדו להישלח להשמדה, עוד הספיק אביו לרחוף אותו דרך פירצה בגדר התיל של **003** הגטו. האם נספתה באושוויץ, רומן הקטן הסתתר אצל איכרים, וכעבור זמן הצליח למצוא קרובי משפחה. הוא סבל שם מכות והת-עללות, והדבר היחיד ששמר על שפיותו, **523** כך סיפר לימים, היו סרטי התעמולה הנאציים בבתי הקולנוע שאליהם התגנב. ב-5491 שב האב מן המחנות, והתאחד עם בנו בן ה-21.

במשך שנים ביקש פולנסקי, **053** המתגורר כיום בצרפת, לע-שות סרט שואה שיעזור לו להתמודד עם טראומות עברו. הוא פסל את הרעיון של סרט אוטוביוגרפי, כי "ילדותי אינה 'סיפור', במובן ההוליוודי. **573** חייבים להיות מתח, וסיכוכי עלילה, או שאצטרך לפברק ולנפח את האירועים האמיתיים". מתוך הכרות רבת שנים עם עולם הקולנוע, הביע במאי "צ'יינטאון" ו"תינוקה של רוזמ-רי", **004** ספק שילדותו תעניין את האולפנים הגדולים: "אתם לא מכירים את האנשים האלה. הם ישאלו, 'בסדר, אבל מי תגלם את הבחורה?'"

הוא גם השיב בשלילה לסטיבן **524** שפילברג שביקש ממנו לביים את "רשימת שינדלר": "הצעה נדיבה מאוד, אבל לא מתאימה לי". רק כשקרא את "הפסנתרן", האוטוביוגרפיה המצמררת של ול-דיסלב שפילמן, הרגיש שזה **054** הסיפור שהוא רוצה לספר, ורכש את הזכויות.

האודישנים התקיימו בלונדון, אבל פולנסקי לא יכול היה לה-שתתף בפועל בבחירת שחקניו, כי לבריטניה יש הסכם הסגרה עם **574** ארה"ב, בה הוא עדיין מבוקש על אונס ילדה בת 31, במסיבה בבית ג'ק ניקולסון ב-7791. בשבוע הבא יתחילו צילומי הסרט בג-רמניה ובפולין, בתקציב של 04 **005** מיליון דולר, ולתפקיד הראשי נבחר אדריאן ברורי, ששיחק ב"הקו האדום הרק".

כותרת ביניים

ב-32 בספטמבר 9391 ישב ולדיסלב שפילמן באולפני הרדיו של ורשה, וניגן על הפסנתר בשידור **525** חי. הוא היה אז רק בן 72, אבל כוכב, מלחין מוסיקה לסרטים, ונגן וירטואוז.

פגזים התעופפו סביב, והוא התקשה לשמוע את עצמו מנגן. מאוחר יותר **055** באותו היום הרסה פצצה גרמנית את תחנת הכוח של העיר, ותחנת הרדיו חזלה לפעול. הנוקטורנו שלו בדו דיאו מאת שופן היתה היצירה האחרונה שנוגנה ברדיו. **575** בשנתיים הראשונות לכיבוש הנאצי, ה ולדיסלב שפילמן, מלחין ומבצע יהודי-פולני נודע, על הפסנתר.

עורך דינו של הבמאי רומן פולנסקי ראה את הספר ברשימת **052** רבי המכר באנגליה, קרא אותו והתקשר בהתרגשות, "זה בדיוק מה שחיפשת כל השנים". פולנסקי נולד ב-3391 בפריס, אך כעבור זמן לא רב, מתוך חישוב מוטעה, **572** שבו הוריו אל מולדתם. כשאר יהודי קרקוב, נכלאה גם משפחת פולנסקי בגטו, וכשעמדו להישלח להשמדה, עוד הספיק אביו לרחוף אותו דרך פירצה בגדר התיל של **003** הגטו. האם נספתה באושוויץ, רומן הקטן הסתתר אצל איכרים, וכעבור זמן הצליח למצוא קרובי משפחה. הוא סבל שם מכות והת-עללות, והדבר היחיד ששמר על שפיותו, **523** כך סיפר לימים, היו סרטי התעמולה הנאציים בבתי הקולנוע שאליהם התגנב. ב-5491 שב האב מן המחנות, והתאחד עם בנו בן ה-21.

במשך שנים ביקש פולנסקי, **053** המתגורר כיום בצרפת, לע-שות סרט שואה שיעזור לו להתמודד עם טראומות עברו. הוא פסל את הרעיון של סרט אוטוביוגרפי, כי "ילדותי אינה 'סיפור', במובן ההוליוודי. **573** חייבים להיות מתח, וסיכוכי עלילה, או שאצטרך לפברק ולנפח את האירועים האמיתיים". מתוך הכרות רבת שנים עם עולם הקולנוע, הביע במאי "צ'יינטאון" ו"תינוקה של רוזמ-רי", **004** ספק שילדותו תעניין את האולפנים הגדולים: "אתם לא מכירים את האנשים האלה. הם ישאלו, 'בסדר, אבל מי תגלם את הבחורה?'"

הוא גם השיב בשלילה לסטיבן **524** שפילברג שביקש ממנו לביים את "רשימת שינדלר": "הצעה נדיבה מאוד, אבל לא מתאימה לי". רק כשקרא את "הפסנתרן", האוטוביוגרפיה המצמררת של ול-דיסלב שפילמן, הרגיש שזה **054** הסיפור שהוא רוצה לספר, ורכש את הזכויות.

האודישנים התקיימו בלונדון, אבל פולנסקי לא יכול היה לה-שתתף בפועל בבחירת שחקניו, כי לבריטניה יש הסכם הסגרה עם **574** ארה"ב, בה הוא עדיין מבוקש על אונס ילדה בת 31, במסיבה בבית ג'ק ניקולסון ב-7791. בשבוע הבא יתחילו צילומי הסרט בג-רמניה ובפולין, בתקציב של 04 **005** מיליון דולר, ולתפקיד הראשי

דיין נשמע אופטימי יותר מאשר בימים הקוד-מים. הוא סיפר, עם זאת, שעל חיל האוויר מוטלת מעמסה גדולה במיוחד, ויש לו אבדות די קשות במטו-סים ובטייסים. 45 מטוסים הופלו ונפגעו. לרגע נבהל מהמידע שמסר והשביע את העורכים שלא יפרסמו בשום אופן נתון זה.

צ'רה מסר על המגעים עם ארצות־הברית לקבלת ציוד חלופי לזה שנפגע בימי המלחמה הראשונים. הציוד יתחיל לזרום לארץ בקרוב באמצעות "רכבת אווירית" אמריקאית.

יום ראשון, 14 באוקטובר 1973

הרכב המשתתפים כמו בפגישה הקודמת: שר הביט-חון דיין, הרמטכ"ל אלעזר וצבי צור.

דיין נראה נרגז. הנתונים על אבירות חיל האוויר, שביקש לא להזכירם, פורסמו בכמה עיתונים. הוא רמז שבעתיד לא יספק נתונים משום ש"אי־אפשר לסמוך עליכם" – כשכוונתו לעורכי העיתונים ולראשי התק-שורת האלקטרונית.

צ'רה מסר על הסיוע האמריקאי הצפוי וגילה כי כמעט כל הבקשות שלנו מתמלאות.

עיקר המפגש הוקדש לדברים אופטימיים של הרמטכ"ל. דדו נראה מאושש לגמרי וסיפר כי כמה שעות לפני כן הנחית צה"ל על הצבא המצרי מכה קשה. "היום, בשעות הבוקר, יצאו המצרים להתקפת שריון גדולה מכיוון הת-עלה מזרחה, לעבר השטח שלנו. זו התקפה שהייתה רצויה לנו, כי המתנו לה ביודענו כי לפי הדוקטרינה הסובייטית, שאותה אימץ הצבא המצרי, ביום השמיני להתקפה ההת-חלתית, יש התקפה משנית. ואכן זו באה הבוקר.

"הכנו למצרים מארב גדול והם נפלו בפח. לפחות 250 טנקים מצריים הושמדו ולנו היו אבירות קלות בלבד. אם תבוא התקפה מצרית נוספת – התוצאות יהיו דומות", הבטיח הרמטכ"ל.

דרו הוסיף כי ישנם סימנים לכך שהמצרים ינסו לה-נחית צנחנים בניסיון לתפוס מעברים חשובים בחצי האי סיני, וצה"ל ערוך אף לכך.

יום שלישי, 16 באוקטובר 1973

היום יש הפתעה גדולה, אלא שהיא נגזלת מפורום ה"קורקורים" שאיתם אנו נפגשים עכשיו בתדירות של פעם ביומיים. הכוונה היא לחציית התעלה מערבה על ידי כוחות צה"ל. הידיעה הגיעה ל"אולפן המשולב" של קול ישראל וגלצ בשעות הצהריים – ונפסלה על ידי הצנזורה. לפנות ערב הפתיעה ראש הממשלה גולדה מאיר ומסרה על כך במשפט אחד בכנסת: "בשעה זו פועל כוח של צה"ל גם בעבר המערבי של התעלה".

המהומה הייתה אדירה והיא חיל-חלה גם לישיבת ועדת העורכים עם הרמטכ"ל, ראש אמ"ן זעירא וצבי צור. הרמטכ"ל דיווח בקצרה על ראש הגשר בצד המערבי של התעלה ומוסר פרטים ראשונים, מבלי לפרט יתר על המידה. זעירא ייצג במפגש את מפ-

קדי הצבאות הערביים ומסר על היערכות כוחותיהם ביום הלחימה ה-11. צ'רה מספר לקרואים כי המטוסים האמריקאיים הראשונים נחתו בארץ והכמויות שהביאו גדולות מאוד. על כך מוסיף הרמטכ"ל שמדובר בציוד ובאמל"ח בהיקף של מאות מיליוני דולרים. העורכים מבקשים פרטים נוספים על צליחת התעלה ודרו אומר שעוד מוקדם לפרט בעניין.

יום המישי, שמחת תורה, 18 באוקטובר 1973

התג לא מורגש כלל. אנחנו נקראים להגיע ללשכת שר הביטחון לפנות ערב. נוכחים: שר הביטחון, הרמטכ"ל וראש אמ"ן. דדו פתח וסיפר על התבססות הכוחות שלנו מעבר לתעלה. ניכר שהוא עושה כל מאמץ אפשרי כדי לה-מעיט בערך הפעולה, ומגדיר אותה כ"לא דרמטית" (הסיבה התבררה רק מאוחר יותר: המצרים לא ידעו בדיוק מה היקף הכוח שלנו מעבר לתעלה ולא ראוי היה

שאנחנו נספק להם מידע).

ראש אמ"ן זעירא נטל על עצמו לייצג את ראשי שני הצבאות הנלחמים בנו וסיפר על הלכי הרוח במטכ"לים של מצרים וסוריה. הסורים מקבלים כל הזמן משלוי-חים מוטסים של נשק וציוד צבאי מהרוסים ומחליפים במהירות נשק פגוע בנשק חדש יותר.

דיין שוב הפגין פסימיות. הוא הדגיש שהראגה שלו היא לא לטווח הקצר, שכן לצה"ל יש הישגים רבים בש-דות הקרב, הן בחזית הסורית והן בחזית המצרית, אלא לטווח הארוך. בימים הקודמים הייתה תחושה שמנהיגי מצרים וסוריה מוכנים להפסקת אש, לאחר המכות שס-פגו. עכשיו אמר דיין בלשונו המחור-ספסת, "הם לא מתרגשים מכלום. לא אכפת לראשי סוריה שנשב ליד דמשק והם לא מוכנים לבקש הפסקת אש".

מוצאי שבת, 20 באוקטובר 1973

הפעם השתתפו דיין, זעירא, צור ואלוף ישראל טל, סגן הרמטכ"ל. ראשון דיבר צ'רה על הרכבת האווירית האמריקאית שמטוסיها מגיי-עים מדי יום. הם פורקים שפע של ציוד וכלי מלחמה, אך לא את הכל ניתן להטיס, ובקרוב מאוד יגיעו משלוחים בדרך הים, שכבר יצאו מבסיסי הצבא

האמריקאי באירופה.

זעירא הרחיב את הדיבור על הנעשה אצל המצרים מעברה המזרחי של תעלת סואץ. מצבם של הכוחות אינו טוב, אך לפי שעה אין סימנים של התפוררות. אלוף טל התייחס בדבריו לכוחות שלנו מעבר לתע-לה. עד כה הם זכו להישגים רבים, ואולי החשוב מכולם שהם הצליחו לפגוע בסוללות טילים נגד מטוסים של

שר הביטחון סיפר כי בדעתו לגלות לציבור את המצב הקשה בהופעה חיה בטלוויזיה. העורכים היו מזועזעים וביקשו שלא יעשה זאת. "העם לא יעמוד בכך", אמר אחד מהם

”

חברי ועדת העורכים בסיור בסיני. מימין: גרשום שוקן, נציג צה"ל, דב יודקובסקי, מרק גפן, משה רון, אדם בלתי מזוהה, נח מוזס, ארי רט ומרדכי נאור

צילומים: באדיבות ארכיון צה"ל ומערכת הביטחון, דוד רובינגר, דובר צה"ל

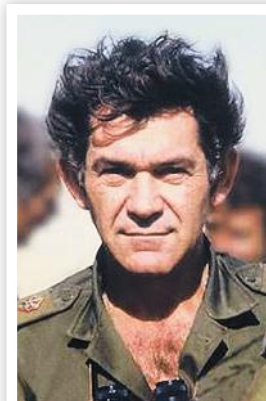
המצרים ובכך הקלו מאוד על פעילות חיל האוויר. דיין אמר שבסיכום הלחימה עד כה יש לנו הישגים רבים ומטרתנו העיקרית היא לפגוע כמה שיותר בצבא המצרי. יש לו בקשה: שהעורכים יורו לאנשי המערכות שלהם על Playdown – הנמכה או צמצום של הפרסום על ראש הגשר שלנו ממערב לתעלה. זאת כיוון שהמצרים אינם יודעים עד כה את היקף הכוחות שיש לנו שם. בהמשך מסר נתונים על האבידות שלנו באנשים, בטיקים ובמטוסים, אך השביע אותנו שלא נפרסם מזה דבר.

יום שני, 22 באוקטובר 1973

(פגישה שפרטיה לא נשמרו, למעט שמות משותפתיה: דיין, אלעזר, ועירא).

יום רביעי, 24 באוקטובר 1973

הפעם עמד המפגש עם ראשי מערכת הביטחון בסימן הפסקת האש השנייה, שתהיה או לא תהיה. הפסקת האש הראשונה, ב־22 באוקטובר, הופרה על ידי המצרים, והקרבות נמשכו. עכשיו יש מאמץ גדול של האמריקאים, באמצעות מוכיר המדינה הנרי קסינג'ר וראש משקיפי האו"ם, לייצב הפסקת אש חדשה. השתתפו: שר הביטחון דיין והרמטכ"ל אלעזר. דיין התייחס בראשית דבריו למצבה של הארמייה המצרית השלישית, הממוקמת בשטח סיני בדרום התעלה ומכותרת לגמרי על ידי כוחותינו. המצרים מנסים, בעזרת הרוסים והאמריקאים, להסיר את המצור שלנו. כל היום היו דיונים עם האמריקאים ועם ראש משקיפי האו"ם על ייצוב הפסקת אש חדשה. עד כה המצרים נוקטים שיטה נבזית: אם מצליח להם בשדה הקרב, הם לא רוצים הפסקת אש. ואם לא מצליח – הם דורשים אותה. משקיפי האו"ם נכנסו לפעולה ולא ברור מה תהיה הצלחתם. האמריקאים לוחצים עלינו להסכים להפסקת אש. יש בינינו מתיחות בעניין. הבעיה הגדולה של המצרים, ובעקבות זאת גם של האמריקאים והרוסים, היא איך לתספק את הארמייה השלישית הנצורה. הלחץ האמריקאי לא פוסק אף לרגע. מוכיר המדינה קסינג'ר הגיע היום ארצה. הרמטכ"ל פתח בתיאור כוחותינו הצרים על הארמייה השלישית. הכוח

דוד. "דובקים את המצרים"

המצרי הנצור גדול מאוד. לפי הדו"ע לנו נצורות שם דיביזיית חי"ר 7, דיביזיית חי"ר 19 ושרידי חטיבה ממוכנת 6 – 20 עד 25 אלף חיילים בסך הכל. הם מנסים לפרוץ את המצור דרך חוף ים סוף (מפרץ סואץ) ואנחנו מסכלים את ניסיונותיהם. באזור הארמייה המצרית השנייה, זו שתפסה את קו המעוזים שלנו, נכללות הדיביזיות 2, 18, 16 (נשאר ממנה רק מעט), דיביזיה משורינית 21 (מעט), שרידי דיביזיה משורינית 23, חטיבה 15. באזור המוחזק בידינו ממערב לתעלה יש בידי כוחותינו כמה אלפי שבויים מצרים. הגיעו אלינו פניות ממפקד זה או אחר בנוסח: כמה שבויים לקחת? נאמר לו – קח 1,500. המצרים ניסו היום להפעיל את חיל האוויר שלהם כדי לסייע לארמייה השלישית. 15 מהמטוסים שלהם הופלו. מתחילת המלחמה הופלו או יצאו מכל שימוש 287 מטוסים מצריים ו־222 מטוסים סוריים. צה"ל לא איבד שום מטוס ביומיים האחרונים. הרמטכ"ל מסר פרטים – לא לפרסום בשום אופן – של האבידות שלנו במלחמה עד כה: 1,544 הרוגים ו־344 נעדרים, מקצתם שבויים. ידוע לנו בוודאות על 73 שבויים. מספר הפצועים – 6,133. אבידות המצרים נמנות בעשרות אלפים. אשר לסורים, מאז 22 בחודש הם מקיימים הפסקת אש דה־פקטו. גם אנחנו מקיימים את הפסקת האש בחזית זו. ומילה אחרונה על המצרים ביממה האחרונה: הם מנסים כל הזמן להתחבר אל הארמייה השלישית הנצורה; הנצור רים ניסו להרחיב את האזור שבשליטתם וחטפו מאיתנו כהוגן; ניסו לירות בארטילריה על הכוחות שלנו ממערב לתעלה. פעלנו נגדם, לרבות במטוסים. הם, מצידם, שלחו מטוסים לסייע לנצורים, ומהם הפלנו רבים.

הרמטכ"ל סיים ודיין המשיך: אין לנו שום כוונה לזוז סנטימטר אחד מהעמדות שתפסנו בימים האחרונים, לאחר הפסקת האש הקודמת שלא כוברה על ידי המצרים. אבל באותה מידה אין לנו שום רצון להגיע לקרע עם האמריקאים. צריך להגיד זאת במפורש: מה שמעניין את המצרים לגבי הארמייה השלישית זה המאחז שלה בסיני, שהם אינם רוצים להפסידו, ולא הדאגה שלהם להאכיל את אנשיהם. אתמול הם ניסו לבנות שבעה גשרים על התעלה לכיוון מערב, אך אש שלנו, מן הקרקע ומן האוויר, סיכלה את כל הניסיונות האלה. יש לנו מידע

שחיילים מצרים מהארמייה השלישית רוצים להיכנע וקציניהם מונעים זאת מהם. היתרון שלנו על המצרים, המשיך דיין, נובע משיש נקודות: א. יכולת הלחימה העדיפה; ב. חיל האוויר והשריון שלנו עדיפים על שלהם; ג. המטה שלנו טוב משלהם. המצב העוברתי בשטח מונע מהם כל פעולה התקפית. היתרון שלנו עליהם כיום הוא מוחלט. מבחינה בינלאומית יש לחץ גדול עלינו. הן האמריקאים והן הרוסים מתנגדים "להקפיא" את המצב הקיים. הרוסים תגברו מאוד את הכוח הימי שלהם בים התיכון. לפני המלחמה היו להם 50-40 אוניות ועכשיו יש 80.

דיין ביקש מאיתנו להורות על Playdown – צמצום היקף הפרסום על ראש הגשר שלנו ממערב לתעלה. זאת כיוון שהמצרים אינם יודעים עד כה את היקף הכוחות שלנו שצלחו

נרמה שכל העולם מטפל בתזונה של אנשי הארמייה השלישית. זה הביא למשבר קשה בין ארה"ב לרוסיה. האמריקאים מזהירים אותנו שאם לא נאפשר למצרים לספק אוכל לנצורים, יעשו זאת הרוסים, שינחיתו או יצניחו להם אספקה. לדעת וושינגטון, מנוי וגמור עם הרוסים לפעול, ו"אנחנו לא רוצים להגיע למלחמת עולם שלישית", כפי שהתבטא אחד מהם. מתברר שהאמריקאים הבטיחו לסאדאת שהארמייה השלישית לא תורעב. מדויבר לא רק באוכל, אלא גם במים ובציוד רפואי.

דיין מסר שסוכם עם הצלב האדום לפנות 2,000 פצועים מהארמייה השלישית ובמקביל העלינו אנו את נושא השבויים שלנו.

אשר לסוריה, היא מקבלת כל הזמן סיוע וציוד מהרוסים. מגיעים מטוסי מיג מפורקים המורכבים מיד. לפי דיווח סורי הם איבדו בקרבות 1,100 טנקים ומקלבים טנקים מדרגמים מתקדמים יותר מאלה שאיבדו. עם זאת, אין להם מספיק צוותים להפעילם. אבדו להם גם הרבה טייסים.

עד כאן תשעה דיווחים ממפגשי ועדת העורכים עם ראשי מערכת הביטחון במהלך 19 הימים של מלחמת יום הכיפורים (24-6 באוקטובר 1973). במפגשים אלה דיווחו שיש: שר הביטחון משה דיין (השתתף בתשעה מפגשים); הרמטכ"ל דוד אלעזר (שמונה מפגשים); ראש אמ"ץ אלי זעירא (חמישה); רב אלוף (במיל') צבי צור, עוזר שר הביטחון (ארבעה); מפקד חיל האוויר, אלוף בני פלד (אחד); וסגן הרמטכ"ל ישראל טל (אחד).

מהדיווחים אפשר ללמוד מה שהיה בהם וגם מה שלא היה: דובר מעט יחסית על המלחמה נגד האויב הסורי; ולא נאמרה אף מילה על "מלחמות היהודים" בחזית הדרום, במרובע אריאל שרון – אברהם אדן ("ברן") – שמואל גונן (גורדיש) – חיים בר לב. העורכים שאלו שאלות ולא תמיד קיבלו תשובות. האמירה המיוחסת למשה דיין על אפשרות של "חורבן בית שלישי" לא הושמעה בוועדת העורכים. משה דיין היה לעיתים אופטימי ולעיתים פסימי. אך הוא מעולם לא נשמע מיואש. ■

naor51@zahav.net.il

העברת אספקה לארמייה הנצורה. "לא רוצים להגיע למלחמת עולם שלישית"

23

המוסף לשבת
30.09.2022